

A
TERRORISTA

JOHN UPDIKE

REGÉNY



21. SZÁZAD
KIADÓ

Budapest, 2018

*Most azért, Uram, vedd el, kérlek, az én lelkemet én tőlem,
mert jobb meghalnom, mintsem élnem!
Az Úr pedig mondá: Avagy méltán haragszol-é?¹*

JÓNÁS 4:3–4

*A hitetlenség erősebb a hitnél,
mert az érzékekre támaszkodik.²*

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ:
A szerelemről és más démonokról

¹ A Biblia idézetei Károli Gáspár fordításában.

² Székács Vera fordítása.

I

ÖRDÖGÖK, GONDOLJA AHMAD. *Ezek az ördögök el akarják venni az Istenemet.* A lányok a Belvárosi Középiskolában naphosszat csak riszálnak és vigyorognak, és közszemlére teszik a puha testüket és a kísértő hajukat. Fényes köldökékszerekkel és alul lila tetoválásokkal kicifrázott, feltárt hasuk azt kérdezi: *Akarsz látni még valamit?* Az üres tekintetű fiúk pávásan és peckesen illegnek, taglejtéseikben hisztérikusan játsszák a gyilkost, lenéző, hányaveti nevetéssel mutatják, hogy ez a világ ennyi: vasszekrényekkel szegélyezett, lármás folyosó, a végén firkákkal mocsokolt fal, amelyet olyan sokszor festettek át, hogy milliméterekkel beljebb jött a politúros padlón.

A tanárok, gyenge keresztények és vallástalan zsidók, tetetik, hogy erkölcsöt és erényes mérsékletet tanítanak, ám ug-ráló tekintetük és üres hangjuk elárulja a hit hiányát. New Prospect városa és New Jersey állam azért fizeti őket, hogy ilyeneket mondjanak. Az igazi hit hiányzik belőlük; nem az Egyenes Úton járnak, tisztátalanok. Ahmad és kétezer diáktársa láthatja, hogy iszkolnak tanítás után az autóikhoz a szeméttől szemölcsös, repedezett parkolóban, mint fakó vagy sötét rákok a visszakapott páncéljukba; ezek is olyan férfiak és asszonyok, mint mindenki, tele bujasággal és félelemmel és megvásárolható dolgok imádatával. Hitetlenek, azt gondolják, hogy a világi dolgok felhalmozásában és a televízió züllesztő szórakozásaiban

rejlik a biztonság. Rabszolgái a boldogság és a gazdagság csal- képeinek. Bár még az igaz képek is vétkeesen utánozzák Istent, az egyetlen, aki teremteni tud. Búcsúzkodásnál a részegek foko- zódó ingerültségére emlékeztető, túlzott hangerővel fecsegnek a folyosón és a parkolóban, annyira örülnek, hogy egy újabb napra sikerült ép bőrrel megúszniuk a tanítványaikat. A taná- rok repesnek, ha elszabadulhatnak az iskolából. Néhánynak ró- zaszajin a szemhéja, rossz szagú a lehelete, szivacsos a teste, mint azoknak, akik rendszeresen isznak túl sokat. Néhányan elváltak; néhányan házasság nélkül élnek együtt másokkal. Iskolán kívüli életük zilált, feslett és elpuhult. Trentonban az állami kormány- zat és lejjebb, Washingtonban az a sátáni kormányzat azért fi- zeti őket, hogy erkölcsre és demokratikus értékekre neveljenek, de ők istentelen értékekben hisznek: biológiában, kémiában, fizikában. Ezeknek a tényeire és képleteire támaszkodnak, ami- kor kiengedik hamis hangjukat az osztályban. Azt mondják, minden a könnyörtelen, vak atomoktól való, azok okozzák a vas hideg súlyát, az üveg átlátszóságát, az agyag mozdulatlanságát, a hús izgékonyosságát. Elektronok patakszanak rézfonalakban, számítógépes kapukban, magában a levegőben, ha a vízcsep- pek közvetítésével felébreszti őket a villám. Csak az igaz, ami mérhető, és a mérésből levonható. A többi az az énünknek ne- vezetett, múltó álom.

Ahmad tizennyolc éves. Április elején járunk; a város pi- szokszin földjének hasadékait magonként foglalja vissza a zöld. Ahmad letekint új magasságából, és arra gondol, hogyha a fű- ben láthatatlan rovaroknak lenne az övéhez hasonló tudatuk, akkor ő lenne nekik az Isten. Tavaly három hüvelyket nyúlt, elérte a hat lábat – újabb láthatatlan, anyagias erők éreztet- ték vele az akaratukat. Úgy gondolja, ennél magasabbra nem

fog nőni ebben az életben vagy a másikban. *Ha van másik*, mormolja egy belső ördög. Mi bizonyítja a Próféta lángoló és isteni ihletésű szavain kívül, hogy van másik? Ki szítaná örökké a Pokol katlanjait? Miféle kimeríthetetlen energiaforrás tartaná fenn a viruló Édent, táplálná sötét szemű szüzeit, duzzasztaná az ágról csüngő, nehéz gyümölcsöt, újítaná meg a patakokat és a csobogó szökőkutakat, amelyekben Isten, ahogyan meg van írva a Qur'an, azaz a Korán kilencedik szúrájában, örökös örömet leli? Mi van a termodinamika második törvényével?

A férgek és rovarok halála, amelyeknek porhüvelyét oly gyorsan felszívja a föld, a gyom és az aszfalt, ördögien bizonygatná Ahmadnak, hogy az ő halála ugyanilyen kicsi és végleges lesz. Iskolába menve meglátott egy jelet, egy spirált, amelyet fénylő ichorral, az angyalok nyálkájával rajzolt a kőre valamilyen alantat teremtmény, egy féreg vagy csiga teste, amelyből csak ez a nyom maradt. Hová lett az önmagába visszatérő, céltalan csigavonalban köröző lény? Ha távozni akart a forró járdáról, amelyen halálra sütötte az égő napsugár, nem sikerült kitörni a végzetes körökből. De nem maradt apró féregtest a csigavonal közepén.

Akkor hova repült el az a test? Talán Isten kapta fel, és vitte egyenesen az égbe. Ahmad tanítója, Rashid sejk, a Nyugati Fő utca 2781½ szám alatti mecset imámja azt mondja, hogy a Hadith megszentelt hagyománya szerint történnek ilyen dolgok: Gábiel angyal vezette a hét égen keresztül a szárnyas fehér Burákat lovagló Küldöttet egy bizonyos helyre, ahol együtt imádkozott Jézussal, Mózással és Ábrahámmal, mielőtt visszatért a földre, hogy a próféták utolsója, a végső legyen. Ezt a kalandot a mai napig bizonyítják a tiszta és éles patkónyomok, amelyeket a Burák hagyott a sziklán a szent Kupola alatt al-

Kudsz közepén, amelyet Jeruzsálemnek hívnak a hitetlenek és a cionisták, akiknek szenvedéseit Dzsahannám kemencéiben oly jól írja le a Könyvek Könyvének hetedik és tizenegyedik és ötvenedik szúrája.

Rashid sejk nagyon szép kiejtéssel recitálja a száznegyedik szúrárt, amely Hutamáról, az Emésztő Tűzről szól:

Honnan tudhatod, mi a hutama?

Allah meggyújtott tüze,

amely a szívek fölé kúszik,

és összezárul fölöttük

magasranyúlt oszlopokban.³

Amikor Ahmad megpróbál kifejtetni a qur'ani arab nyelv képeiből – a magasra nyúlt oszlopokból, *fi 'amadin mumaddada*, és a szívek fölött összeboruló lángok boltívéből, amelyek alatt az összebújó rettegők a szemüket erőltetve próbálnak látni valamit a fehéren izzó, toronymagas párában, *nāru 'l-lāhi 'l-mūqada* – valamilyen célzást arra, hogy a Könyörületes egyszer majd megenyhül és leállítja a Hutamát, az imám lesüti a szemét, amely meglepően halványszürke, olyan opálos és csalóka, mint egy kafir asszonyé, és azt mondja, hogy a Prófétának ezek a látnoki leírásai képletesek. Valójában arról szólnak, mily égető boldogtalanság elszakadni Allahtól, és milyen perzselő a lelkipurdalásunk, mert vétettünk az Ő parancsolatai ellen. Ám Ahmad nem szereti azt a hangot, amelyen Rashid sejk ezt mondja. Tanárainak nem meggyőző hangjára emlékezteti a Belvárosi Középiskolában. Sejtán mellézköngéjét hallja benne, tagadó

³ A Korán-idézetek Simon Róbert fordításában.

hangot egy igenlő hangban. A Próféta a fizikai tűzre gondolt, amikor az engesztelhetetlen tűzről prédikált. Mohamed nem hirdethette elég sűrűn az örök tüzet.

Rashid sejk nem sokkal idősebb Ahmadnál – talán tíz évvel, talán hússzal. Néhány ránc van fehér arcborján. Taglejtése félszeg, bár szabatos. A világ elgyengítette a korkülönbség éveiben. Ha a belülről mardosó ördögök pusmogása átszínezi az imám hangját, Ahmad a legszívesebben fölkelne ellene, és elémésztené, ahogy Isten sütötte meg azt a szegény férget a spirál közepén. A tanuló hite felülmúlja a mesterét; Rashid sejk fél meglovagolni az iszlám feltartóztathatatlanul rohamozó, szárnyas fehér paripáját. Igyekszik puhítani a Próféta szavait, össze akarja egyeztetni őket az emberi ésszel, holott nem az egyezéssért lettek, hanem hogy kardként hasítsanak emberi puhaságnkba. Allah fölötte áll mindennek. Nincs más Isten, csak Ő, az Élő, a Magában Létező; Ő a fény, amely mellett fekete a nap. Nem egyezik eszünkkel, hanem arra kényszeríti, hogy földig hajoljon előtte, homlokával verve a port, és káinbélyegként hordozza annak a pornak a nyomát. Mohamed halandó ember volt, de járt a Paradicsomban, és találkozott az ottani valósággal. Tetteink és gondolataink be vannak írva aranybetűkkel a Próféta tudatába, mint az elektronok lángoló szavai, amelyeket a számítógép hoz létre a pixelekből, mialatt a billentyűzetet verjük.

Az iskola folyosói szaglanak a parfümtől és a testi kipárolgásoktól, a rágógumitól és a menza tisztátalan étkeitől, és a szövektől – a fiatal hússal fűtött pamuttól, gyapjútól és a tornaci-pők műanyagától. Órák között mozgástól robajlanak; a lárma vékonyra feszül az alig fékezett erőszak fölött. A tanítást követő szélcsendben, miután a távozás diadalmasan kurjongató zene-

bonája elcsitul, és csak azok a diákok maradnak bent a nagy épületben, akiknek tanórán kívüli elfoglaltságuk van, Joryleen Grant néha odamegy a szekrényénél álló Ahmadhoz. Ahmad tavasszal fut, Joryleen a lánykórusban énekel. A Belvárosiban a „jók” közé tartoznak. Ahmadot a vallása megvédi a drogoktól és a bűnözéstől, bár elég távol tartja az osztálytársaitól és a tananyagtól is. Joryleen alacsony és dundi, szépen beszél az osztályban, ami tetszik a tanárnak. Van valami megnyerő önbizalom a tömörségben, amellyel kakaóbarna kerekdedége kitölti a ruháit, ami ma kopottra ült, foltos-flitteres farmer, és bordás, bíborlila felső, alul-felül rövidebb, mint kellene. Fénylő haját kék műanyag csatok húzzák olyan egyenesre, amennyire hajlandó nyúlni; jobb fülkagylója gömbölyded karimájában apró ezüstgyűrűk sorakoznak. Iskolai rendezvényeken énekel Jézusról és a nemi vágyról, amelyek egyformán förtelmes témák Ahmad szemében. Mégis örül, hogy Joryleen észreveszi, és hébe-hóba odajön hozzá, mint a nyelv, amely a fájós fogat piszkálgatja.

– Ne búsulj, Ahmad! – csipkelődik Joryleen. – Ennyire nem lehet gáz! – Megemeli félmeztelen vállát, mintha rándítani akarna rajta egyet, mutatva, hogy csak viccel.

– Nincs is – feleli a fiú. – Nem búsulok – közli. Hosszú alakja bizsereg a ruha – fehér ing, szűkített szárú, fekete farmer – alatt a futóedzést követő zuhanyozástól.

– Olyan szigorúnak látszol – mondja a lány. – Meg kellene tanulnod, hogy többet mosolyogj.

– Miért? Miért kellene, Joryleen?

– Jobban kedvelnék az emberek.

– Az engem nem érdekel. Nem akarom, hogy kedveljenek.

– Dehogynem érdekel – közli vele Joryleen. – Mindenkit érdekel.

– Téged érdekel – közli vele Ahmad, és gúnyosan lemosolyog a lányra frissen szerzett magasságából. Joryleen melle úgy dagad ki az ovális kivágásból, mint két nagy hólyag; az illetlen felső másik vége közszemlére teszi a has kövérségét és a mély köldök karimáját. Ahmad elképzei a karamellnél sötétebb, de a csokoládénál világosabb, sima testet, ahogy hólyagokat fújva pirul az összehajló lángok alatt; borzongásnyi szánalmat érez, hiszen Joryleen kedves próbál lenni hozzá, a magáról alkotott képhez híven. – Kis Miss Népszerű! – mondja megvetően.

Ez megsebzi Joryleent. Elfordul, a magához szorított vastag könyvek, amelyeket hazavisz, feljebb nyomják a mellét, mélyebbé teszik az árkot.

– Kapd be, Ahmad! – mondja, de még ez sem nélkülöz némi tapogatózó kedvességet. Alsó ajka kissé lecsüng saját selymes súlyától. A nyál az ínye tövén sziporkázva veri vissza a menyegyzeti neonlámpák fényét, amelyek biztonságos világosságot teremtenek a folyosón. A beszélgetés megmentésére hozzáteszi, noha eredetileg ő fordult el, mutatva, hogy befejezte: – Ha nem érdekelne, nem virítanál mindennap egy tiszta fehér inggel, mint valami prédikátor. Hogy bírja anyád ezt a rengeteg vasalást?

Ahmad nem ereszkedik le odáig, hogy megmagyarázza, miszerint ez a tudatosan megtervezett öltözék semleges üzenetet közvetít, mert kerüli a Rebellisek, az iskola afroamerikai bandájának kékjét, és a vöröset, amelyet ha csak egy öv vagy egy hajpánt formájában is, de mindig viselnek a latin Diabolók. Azt se közli Joryleennel, hogy az anyja ritkán vasal, mert segédápoló a Szent Ferenc kórházban, szabadidejében pedig amatőr festő, aki egy óránál kevesebbet lát naponta a fiából. Kartonpapírra feszített ingeit ő hozza el a vegytisztítóból, a számlát abból a pénzből fizeti, amit a Másodperceben kiszolgálóként

keres heti két estén, a hétvégeken és a keresztény ünnepeken, amikor a vele egykorú fiúk többsége az utcán portyáz azt nézve, hol csinálhatna valami disznóságot. Pedig tudja, hogy hiúság így öltözködni, páváskodás, ami sérti a Mindenható tisztaságát.

Érzi, hogy Joryleen nem csak kedves próbál lenni hozzá; kíváncsi Ahmadra. Közel akar férkőzni hozzá, hogy jobban megszaglászhasssa, pedig már van barátja, egy hírhedt „rosszfiú”. Az asszonyok könnyen vezethető állatok, figyelmeztette Rashid sejk Ahmadot, és ő maga is láthatja, hogy az iskola és a külvilág tele van törleszkedéssel – vak állatok egymásnak mennek a nyájban, keresve a szagot, amely megvigasztalja őket. Pedig a Qur’an is megmondja, hogy nincsen vigasztalás, csupán azoknak, akik hisznek a láthatatlan Paradicsomban, és akik betartják a napi öt imát előíró parancsot, amelyet a Próféta hozott le a földre a Burák villámlóan fehér, széles hátán megtett éjszakai utazásból.

Joryleen makacsul és túl közel álldogál mellette. Parfümjé fullasztóan édes, mellének völgye bosszantja a fiút. A lány változtat a nehéz könyvek állásán. Ahmad elolvassa a legvastagabb tankönyv élén a golyóstollal írott szavakat: JORYLEEN GRANT. Szája, amelyet Joryleen fényes metálrózsaszín rúzzsal fest keskenyebbre, meghökkentő módon megremeg a zavartól.

– Arra gondoltam, hogy megkérdezem – préseli magából, de olyan akadozva, hogy Ahmadnak előre kell hajolnia, különben nem hallaná –, hogy nem akarná-e eljönni vasárnap a templomba, és meghallgatni, amikor szólót énekelek a kórusban.

Ahmad felháborodik és megbotránkozik.

– Én nem a te hitedet vallom! – emlékezteti szigorúan.

Joryleen fesztelen hanyagsággal válaszol.

– Á, nem veszem én azt olyan komolyan – mondja. – Csak szeretek énekelni.

– Most elszomorítottál, Joryleen – válaszolja erre Ahmad. – Ha nem veszed komolyan a vallásodat, nem kellene oda járnod. – Haragja, amellyel becsapja a szekrényt, főleg magának szól, amiért dorgálta és elutasította Joryleent, holott a lány a meghívással sebezhetővé tette magát. A zavartól égő arccal fordul el a csattanva becsukott szekrénytől, hogy megnézze, mekkora kárt csinált, de Joryleen már elment, a kopott és flitteres farmer hanyagul hintázik végig a folyosón. *Nehéz hely a világ*, gondolja Ahmad, *mert serényen munkálkodnak benne az ördögök, összezavarják a dolgokat, és megrontják az igazakat.*

AMIKOR MEGÉPÜLT A MÚLT SZÁZADBAN, amely a huszadik volt a keresztények számítása szerint és a tizennegyedik a Próféta hidzsrája után Mekkából Medinába, a középiskola úgy emelkedett a saját kis magaslatán a város fölé, mint egy kastély, a tanulás palotája a szövőgyári munkások és szövőgyárosok gyermekeinek, oszlopokkal, ékes pártázatokkal, gránitba vésett jelmonddal: A TUDÁS SZABADSÁG. Most a sebektől és málló azbeszttől varas épület, amely keményen ragyog az ólomfestéktől és magas ablakait berácsozták, annak a törmeléktengernek a partján kuporog, amely a villamossínekkel behálózott belvároshoz tartozott valaha. Régi fotográfiákon villognak a sínek a szalmakalapos, nyakkendőös férfiak és a doboz formájú autók között, amelyek mind olyan színűek, mint a halottaskocsik. Olyan sok védőtető nyúlik ki a járdák fölé, hollywoodi versengő sikereket hirdetve, hogy az ember a záporban végigszaladhat védőtetőtől védőtetőig, és alig lesz vizes. Volt még egy föld alatti nyilvános illemhely is, ahová két külön lépcsőn

lehetett lejutni a HÖLGYEK és URAK régimódi porcelánbetűkkel jelzett részlegébe a Keleti Fő utca és a Tilden út sarkán. Minden részlegben koros alkalmazott tartotta tisztán a föld alatti toalett csészéket és kézmosó medencéket; az intézményt a hatvanas években zárták be, miután lebujjá bűdösödött, ahol kábítószeres ügyletek, homoszexuális légyottok, üzletszerű kéjelgések és alkalmi rablótámadások bonyolódtak le.

A várost kétszáz éve New Prospectnek nevezték el a vízesés fölötti magaslaton kínálkozó fenséges panorámáról és a látomásos lelkesedéssel elképzelt jövőről. A helységet keresztülszelő folyó festői zuhatagjaival, tajtékos sellőivel ide fogja vonzani az ipart, gondolták a nemzet ifjúkorában, és több hibás rajt és csőd után valóban oda is vonzotta a szövődéket, selyemfestő üzemeket, bőrgyárakat, ipartelepeket, amelyek gőzmozdonyokat, ló nélküli kocsikat és kábeleket gyártottak a közép-atlanti térség folyóit és tengeröbleit átszelő hidakhoz. Ahogy a tizenkilencedik század átfordult a huszadikba, jöttek hosszas és véres sztrájkok; a gazdasági élet sose nyerte vissza azt a derűlátást, amelynek segítségével a kelet-európai bevándorlók kibírták a napi tizennégy órákat a fárasztó, mérgező, fülsiketítő, egyhangú robotban. A gyárak elhúzódtak délre és nyugatra, ahol olcsóbb és jobban kordában tartható volt a munkaerő, ahol kevesebbet kellett szállítani a vasércet és a kokszot.

Azok, akik ma elfoglalják a belvárost, zömükben barnák, sok-sok árnyalatban. A világos bőrű, de ritkán angolszász kereskedők utóvédje még mindig lát némi hasznot a pizza, a csili, a rikitóan csomagolt chips, a cigaretta és a lottó belvárosi árusításában, de ők fokozatosan átadják a helyüket a közelmúltban bevándorolt indiaiaknak és koreaiaknak, akik sötétedéskor kevesebb készletet éreznek a menekülésre a még mindig ve-

gyes lakosságú kül- és elővárosokba. A fehér arcok a belvárosban sunyik és kopottak. Éjszaka, miután a néhány válogatott etnikai étteremből távozott az elővárosi vevőkör, a járőrökcsi megáll, és kérdőre vonja a fehér gyalogosokat abból kiindulva, hogy vagy drogot akarnak, vagy figyelmeztetni kell őket a környék veszedelmeire. Ahmad egy ír származású, amerikai vörös hajú anya és egy egyiptomi cserediák produktuma, akinek ősei a fáraók ideje óta barnultak az áradó Nílus sáros len- és rizsföldjein. E vegyes házasság sarjának bőrére az lenne mondható, hogy agyagszín, a bézsnél világosabb, fénytelen árnyalat; pótapja, Rashid sejk, szemig bebugyolált jemeni harcosok számos nemzedékétől örökölte a maga viaszfehérét.

Ahol valaha ötemeletes nagyáruházak meg a zsidó és protestáns kizsákmányolók egymásba könyöklő irodái alkottak folyamatos üveg-, tégl- és gránithomlokzatot, lebuldóerezett foghíjak ásítanak, és furnérlemezekkel bedeszkázott kirakatokon hemzseg a festékszórós firka. Ahmad szerint a graffitik ödémás betűi, a puffadt pöffeszkedés a bandákhoz való tartozással olyan fontosságot hirdet, amelyre az elkövetőknek ezen kívül szánandóan kevés alapjuk van. Istentelenség ingoványába süllyedő fiatal emberek rongálással hirdetik az öntudatukat. Felhúztak a romok közé pár ládát alumíniumból és kék üvegből, odavetett koncot a nyugati kapitalizmus uraitól – kaliforniai és északkarolinai székhelyű bankok fiókjai, meg a cionisták uralta szövetségi kormány előőrsei, amelyek beiskolázással és toborzással próbálják visszatartani az elszegényedetteket a zavargástól és a fosztogatástól.

Délután mégis mozgalmas, hejehujás benyomást kelt a belváros: a háztömbökben, ahol a Keleti Fő utca a Tildent keresztezi, a semmittevés karneválját tartja a rikító ruhájú, sötét

bőrű polgárok tolongó tömege; azok, akiknek a bőrüktől alig hüvelyknyire véget ér minden törvényes tulajdonuk, hamvazó-szerdai parádében mutogatják szerető gonddal összeállított jelmezeiket, kirakatba téve teljes siralmas vagyonukat. Ők a vídámságukkal dacolnak. Kotkodácsolásukban, kurjongatásukban falusias komázás harsog, lubickolnak a kölcsönös figyelemben, amire azoknak van módjuk, akiknek kevés a dolguk, és nincs hova menniük.

A polgárháború után a látványos ízléstelenség vonult be New Prospectbe, ahol építettek egy cifra városházát, mór hangulatú, zezugos, fatornyos alkotványt, boltívekkel, rokokó vascsipkéekkel, megfejelve egy manzárd stílusú, nagy toronnyal. A torony rézsútos oldalait tarka zsindelezés halpikkelye borítja, és négy fehér számlap van rajta, akkorák, hogy lent a földön betakarnának egy lábmosó medencét. A széles réz esőcsatornákat és csurgókat, a korabeli kézművesek hozzáértésének bizonyítékait, mentazöldre színezte az idő. Ez a közéleti polgári hodály, ahonnan a legfontosabb hivatali tevékenységeket rég átköltöztették a mögötte levő, kevésbé kevély, ám korszerűbb, kevésbé látványos, ám légkondicionált és könnyebben fűthető épületekbe, nemrég kapta meg hosszas lobbizás után a műemlék rangját. Jó száz lépésre, saroknyival nyugatabbra van a Belvárosi Középiskolától, amelynek hajdani bőven mért telkét alaposan megnyirbálták a szélesedő utcák és a lefizetett tisztviselők engedélyével történő, törvénytelen beépítések.

A törmeléktenger keleti partján, ahol szélcsendes parkolók váltakoznak a ledöntött téglá hánytorgó hullámaival, egy templom vastag vaskő falai tartanak egy nehéz tornyot, és repedezett tábla hirdeti a díjnyertes gospelkórust. Ennek a templomnak az ablakait, amelyek gyalázatos módon arccal, gesztikuláló kézzel,

szandálos lábbal és színes köntössel – röviden, emberi testtel, és mindennel, ami az emberi testben tisztátlan és terhes – ruházzák fel Istent, befeketítette az iparosodott évtizedek korma, és még kiismerhetetlenebbé teszi a védő drótháló. A vallásos képek ma gyűlöletet gerjesztenek, mint a reformáció háborúiban. A templom illedelmes dicsősége, amikor jámbor, fehér polgárok ültek a ranglétra szerint kijelölt padokban, ugyancsak a múlté. Most afroamerikai gyülekezet mosatja át az agyát kócosan rikkoltató vallásával, díjnyertes kórusával a ritmikus révületbe, amely ugyanolyan hívságos (állítja fel gúnyosan a párhuzamot Rashid sejk), mint a brazil *kandomblé* csoszogó, dünnnyögő önkívülete. Itt énekel Joryleen.

EGY NAPPAL AZ UTÁN, hogy Joryleen meghívta fellépésére a templomi kórusban, ráront Ahmadra a folyosón a fiúja, Tylenol Jones. Anyja, aki ötkilós gyereket hozott a világra, egy fájdalomcsillapító-reklámban látta a nevet, és megtetszett neki a hangzása.

– Hé, Arab! – mondja Tylenol. – Hallom, anyáztad Joryleent! Ahmad próbálja átvenni a másik stílusát.

– Francokat anyáztam. Beszéltünk egy kicsit. Ő jött ide hozzám.

Tylenol óvatosan kinyújtja a kezét, megfogja a vékonyabb fiú vállát, és belenyomja a hüvelykujját abba az érzékeny pontba az ízület alatt.

– Azt mondja, hogy nem tiszteled a vallását. – A hüvelykujj mélyebbre fúródik, olyan idegekbe, amelyek aludtak Ahmad eddigi életében. Tylenol szögletes arcának olyan színe van, mint a diófapácnak, amikor még nem száradt fel a bútoron. Tylenol szerelőjátékos a Belvárosi futballcsapatában, telente gyűrűn tornázik, olyan kemény a keze, akár a vas. Hüvelykujja ráncokat

váj Ahmad ropogós fehér ingébe, a magasabb fiú türelmetlen mozdulatot tesz, hogy lerázza az ellenséges markot.

– A vallása tévhit – tájékoztatja Tylenolt –, különben is ő maga mondta, hogy annyi haszna van belőle, hogy énekelhet abban az ostoba kórusban. – A vashüvelyk tovább váj, ám Ahmad egy adrenalinglejzirtől megdobva félreacsapja, a tenyere élével söpri le magáról a vastag izmot.

Tylenol arca elsötétedik, és egy zökkenéssel közelebb jön.

– Nekem te nem beszélsz ostobáról, Arab. Te olyan ostoba vagy, hogy senki le se nem köp.

– Kivéve Joryleent – csattant a gyors válasz, még mindig annak az adrenalintorlasznak a tetejéről. Ahmadnak elvizesedik a belseje, és gyanúja szerint szégyenletesen merev az arca a félelemtől, mégis mennyei üdvösség összecsapni egy erősebb ellenséggel, a dühre bízva, hogy növelje a tömegüket. Még tovább mer nyomulni: – És nem egészen úgy fogalmaznék, hogy azért jött, mert le akart köpni. Egyszerű barátsággal jött, amit a te fajtád úgysem értene.

– Mi az, hogy az én fajtám? Az én fajtám rühelli a te fajtádat, és ez az igazság, hülye pöcs! Te lekvár homokos! Te köcsög!

Olyan közel van az arca, hogy Ahmad érzi a menzai makaróni sajtzagát. Mellbe löki Tylenolt, hogy távolabb legyen tőle. Összeverődnek körülöttük a folyosón a Belvárosi más diákjai, a szurkolókórlista-típusok és a számítógépes gyíkok, a raszták és a gótikusok, a nyuszik és a nullák várják, hogy történjék valami szórakoztató. Tylenol, aki szereti a közönséget, kijelenti:

– Fekete muzulmánokat nem anyázok, de te nem vagy fekete, te semmi se nem vagy, csak egy szegény faszfej. Nem fafej, hanem egy *faszfej*.

Ahmad arra számít, hogy Tylenol visszalöki, amit ő tudomásul vesz, és máris tisztességgel szabadultak ebből az összecsapásból, mivel úgyis mindjárt becsengethetnek a következő órára. Ám Tylenol nem akar békét; alattomosan gyomron öklözi ellenfelét, amitől Ahmad tüdejéből kiszalad a levegő. Elhúlten fuldokló arca megnevetteti a figyelő iskolatársakat, beleértve a meszelt képű gótikusokat, az iskola kisebbségi fehéreit, akik azzal büszkélkednek, hogy nihilista punk-rock hőseikhez hasonlóan ők sem mutatnak érzelmeket. Ezüstös csilingeléssel kuncog sok bőlevű, begyes, barna lány is, akik Ahmad szerint kedvesebbek lehetnének. Egy napon ők is anyák lesznek. Még hozzá hamarosan, a kis szajhák.

Ha nem akar leégni, be kell gyalogolnia Tylenol vaskemény karjai közé, meg kell próbálnia behorpasztani a pajzsszerű mellkast, és fölötte a diópácban ázó, tompa maszkot. A menet főleg lökdösődésből, gyömöszölésből és nyögésből áll, mert ha az ökölharcban nekimennének a szekrényeknek, a zörömbölés idehozná a biztonsági őrköt és a tanárokat. Ebben a percben, mielőtt szólna a csengő és mindenkinek szét kellene rajzania az osztályokba, Ahmad nem annyira a másik fiút hibáztatja – ez csak egy húsból való robot, egy test, amelyben túlságosan feszülnek a nedvek és a reflexek, hogy agya lehessen –, mint Joryleent. Miért kellett kitalálnia a fiújának a beszélgetést? Miért kell a lányoknak örökösen *beszélniük*? Hogy fontossá tegyék magukat, mint azok, akik ugyancsak fontoskodásból fújnak kövér betűket védtelen falakra. Joryleen hozta fel a vallást, ő hívta meg arcátlanul Ahmadot a diplomába, hogy üljön be a dróthajú kafirok közé, akiken máris ott a pokoltűz pörkje, mint a grillezett csirkecombon a barnaság. Pusmogni kezdenek benne az ördögök, amiért Allah engedi, hogy ilyen sok nevet-

ségesen hamis és romlott vallás csaljon milliókat az örök kárhozatba, holott a Mindenható egyetlen villámcsapással megmutathatná nekik a célt, az Egyenes Utat. Mintha (pusmogják Ahmad ördögei, miközben ő és Tylenol salapálva lökdösik egymást, lehetőleg úgy, hogy ne csapjanak zajt) a Könyörületest, az Irgalmast nem lenne szabad zavarni ilyesmivel.

Szól a csengő, amelynek buherálásbiztos kis dobozát jó magasra szerelték a madártejszínű falon. A közelben felpattant egy folyosóra nyíló ajtó, amelybe nagy tábla tejüveget foglaltak, és kilép Mr. Levy, egy nevelési tanácsadó. Kabátja és nadrágja nem passzol, mintha vaktában állították volna össze a gyűrött öltönyt. Szórakozottan, majd bizalmatlanul bámul a gyanúsan összeverődött diákokra. A csoport azonnal belefagy a csendbe, Ahmad és Tylenol hátrál, megfékezik ellenségeskedésüket. Mr. Levy, aki zsidó, és gyakorlatilag örök idők óta ebben az iskola-rendszerben dolgozott, öreg, fáradt, táskás szemű, a haja rongyosan gyérül a feje búbján, néhány pászma molyosan ágaskodik. Hirtelen feltűnésétől Ahmadba belehasít, hogy ezen a héten találkozoja van Mr. Levyvel, mert meg kell beszélniük az ő jövőjét az érettségi után. Ahmad tudja, hogy kell neki egy jövő, de lényegtelennek érzi, és undorodik tőle. *Allah a ti gyámolítótok*, mondja a harmadik szúra, *ő a legjobb a segítők között.*

Tylenol és bandája mostantól utazni fog rá. Hogy ilyen szépen patthelyzetbe kényszerült, a vaskezü vaddisznó nem fogja alábbadni egy monoklis szemnél, egy kivert fognál, egy eltört ujjnál – olyasminél, ami látszik. Ahmad tudja, hogy bűn, ha valaki hiú a külsejére; az önimádat egyfajta vetélkedés Istennel, és a vetélkedés olyasmi, amit Ő nem tűrhet. De hogy ne szeretné a fiú a beérett férfiasságát, megnyúlt tagjait, hajának függőlegesen ágaskodó, sűrű, hullámos koszorúját, hibátlan agyag-

szín bőrét, amely halványabb, mint az apjáé, de sötétebb vörös hajú, szeplős anyjának rózsaszín foltos bőrénél, és azokénál a hidrogénezett szőkénél, akiket a szépség koronájának tartanak a fehérkenyér-evő Amerikában? Noha kerüli, mint profán és tisztátalan dolgot, a tartós érdeklődés pillantásait, amelyekkel az iskolában fonják körül a füstös lányok, Ahmad nem óhajtja elcsúfítani a testét. Meg kívánja tartani olyannak, amilyenek a Teremtő formálta. Tylenol rosszindulata eggyel több ok, hogy elhagyja ezt a pokoli kastélyt, ahol a fiúk basáskodnak és durváskodnak a puszta élvezet kedvéért, és a hitetlen lányok testhez tapadó farmerja olyan ejtett derekú – Ahmad számításai szerint ujjnyival sem kellene ejtettebbnek lennie, hogy kilátssék a fanszörzetük legfelső fürtje. A nagyon rossz lányok, azok, akik végképp elbuktak, oda tetováltatnak maguknak, ahol csak a fiúik láthatják őket, és ahol a tetoválóművésznek nagyon óvatosan kell szurkálnia. Nincs vége a démoni öntorzításoknak, ha egyszer az emberek úgy érzik, szabad versenyre kelniük Istennel, és megteremthetik magukat!

Már csak két hónap van hátra a tanításból. Tavasz van a levegőben a téglafalakon túl, a berácsozott, magas ablakokon kívül. A Másodpercében a vevők friss kedvvel, friss beszéddel szerzik be a silány, mérgező árucikkeket. Ahmad lába úgy repül az iskola öreg salakpályáján, mintha minden lépését külön kipárnázták volna. Amikor megállt a járdán, hogy eltöprengjen a megsütött és eltűnt féreg spirális nyoma fölött, körülötte friss, zöld hajtások, kígyóhagyma, pitypang és lóhere élénkítette a téltől fáradt fűfoltokat, és a madarak gyors, izgatott ívekben derítették fel a láthatatlan közeget, amely megtartja őket.

JACK LEVY, MOST, HOGY HATVANHÁROM ÉVES, hajnali három és négy között ébred az iszonyat ízével a szájában, amely kiszáradt attól, hogy alvás közben szájon át nyelte a levegőt. Baljós álmai vannak, amelyeket vastagon átítat a világ nyomorúsága. Olvassa a hirdetések híján haldokló helyi napilapot, a *New Prospect Perspective*-t és a *New York Timest* vagy a *Postot*, ha széthagyják őket a tanáriban, és mintha nem lenne elég Bush meg Irak meg a családi gyilkosságok Queensben és East Orange-ban – még két- vagy négy- vagy hatéves gyerekek is, olyan kicsik, hogy akár istenkáromlásnak tűnhetne, ha rúgkapálva, jajgatva küzdenének gyilkosaikkal, a szüleikkel, mint ahogy az is káromlásnak tűnhetett volna, ha Izsák rugózik Ábrahám ellen –, Levy még este hat és hét óra között rákapcsol a metróban tartott razziára, meg a hálózat beszélő fejére, miközben terebélyes felesége ide-oda jár a kis képernyő előtt, mert darabonként szedi elő a vacsorájukat a hűtőszekrényből, és viszi oda a mikrosütőhöz; nézi a hirdetésekig, amelyeknek mindegyikét többször látta, és anynyira felbőszül, hogy kikapcsolja a hülye készüléket. A híreken kívül Jacknek megvan a saját nyomorúsága is, a „szubjektív” nyomorúsága, ahogy most mondják: a közeledő nap fáradtsága, a nap, amely felvirrad erre a sötétségre. Ahogy fekszik álomtalanul, félelem és gyűlölet moco-rog benne, mint egy rossz éttermi vacsora alkatrészei – kétszer annyi étel, mint amennyit kívánunk, ahogy most tálalják. Az álom előtt becsapja az ajtót az iszonyat, a napról napra mélyülő tudás, hogy a testének nem maradt más dolga a földön, mint felkészíteni magát a halálra. Elvégezte az udvarlást és a párzást; nemzett egy gyermeket; dolgozott, hogy etethesse azt a gyermeket, az érzékeny kis Markot a felhős, félénk szemével és a lefittyedő alsó ajkával, elláthassa az összes csiricsaré szeméttel, amelyet a kor kultúrája szerint nem

nélkülözhet egy gyerek, mert kilógna a társai közül. Most már Jack Levynek az az egyetlen dolga, hogy meghaljon, és felszabadítson egy kis helyet, egy szusszanásnyi helyet ezen a túlterhelt bolygón. A feladat úgy lóg közvetlenül álmatlan arca fölött a levegőben, mint egy pókháló, amelynek közepén mozdulatlanul ül a pók.

Felesége, Beth, egy masztodon asszony, aki túl sok hőt ad le a szalonnáján át, hangosan lélegzik mellette; fáradhatatlanul karistoló kurta horkantásai az öntudatlan állapotra is átterjesztik a napközbeni magánbeszédet, az ébren teljesített karattyolást. Amikor férje fojtott dühében megböki a térdével vagy a könyökével, vagy gyengéden megmarkolja a farát, amelyről felcsúszott a hálóing, az asszony engedelmesen elhallgat, aztán pedig Jack attól fél, hogy felébresztette, megszegve minden házaspár mégoly régen tett, szavak nélküli fogadalmát a közös alvásra. Ő csak az alvásnak addig a szintjéig akarja felrántani az asszonyt, ahol a lélegzete nem berreg az orrában. Olyan, mint a hegedűt hangolni, amelyen gyerekkorában játszott. Egy második Heifetz, egy második Isaac Stern; ebben reménykedtek a szülei? Csalódást okozott nekik – ez egy olyan szelete volt a nyomorúságának, amely összeért a világeával. A szülei búsultak. Kihívóan közölte velük, hogy nem megy többé zeneórára. Az élet a könyvekben és az utcán sokkal többet jelentett neki. Tizenegy éves volt, talán tizenkettő, amikor így megbicsaklotta magát, és soha többé nem vett a kezébe hegedűt, bár időnként, ha az autórádióban hall egy foszlányt Beethovenből vagy egy Mozart-concertóból vagy Dvořák cigányzenéjéből, amelynek iskolás átíratát gyakorolta valamikor, meglepetten érzi, hogy az ujjrakás életre akar kelni a bal kezében, amely haldokló halként rándul meg a kormányon.